

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1922 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med särskilda bestämmelser om avdrag m. m. vid 1922 års taxering till bevillning av inkomst, ävensom i ämnet väckta motioner.
(2:a avd.)

Genom proposition nr 45 av den 3 februari 1922, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning med särskilda bestämmelser om avdrag m. m. vid 1922 års taxering till bevillning av inkomst.

Härigenom förordnas, att vid 1922 års taxering till bevillning av inkomst skola, i stället för de i 8 § 2 mom. fjärde och femte styckena och 12 § 3 mom. av gällande bevillningsförordning ävensom 11 § av de vid samma förordning fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen meddelade föreskrifter, följande bestämmelser lända till efterrättelse.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 5 häft. (Nr 6.)

1 §.

Har skattskyldig hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn under 21 år, skall den skattskyldige taxeras för sådan barnets inkomst, som bör i mantalsskrivningskommunen taxeras till bevillning,

därest denna inkomst tillsammans med barnets i andra kommuner till bevillning taxerade inkomster icke minst uppgått till:

om barnet är mantalsskrivet inom ort tillhörande

ortsgrupp	I eller II	610 kronor,
»	III	620 »
»	IV	670 »
»	V	770 »

och barnet ej självt skall taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Skulle i fall, då skattskyldig taxeras för barns inkomst, avdrag, vartill den skattskyldige jämlikt 11 § 2 mom. 4:o bevillningsförordningen är berättigad, överstiga hans inkomst, må det överskjutande beloppet avräknas från barnets behållna inkomst, men må däremot icke, därest avdrag, vartill barn enligt samma lagrum varit berättigat, överstiger barnets inkomst, överskjutande beloppet avräknas från den skattskyldiges eller övriga barns behållna inkomst.

2 §.

Därest bevillningsfrihet enligt 12 § 2 mom. bevillningsförordningen ej åtnjutes, skall den i mantalsskrivningskommunen beskattningsbara inkomsten för i riket mantalsskriven svensk medborgare bestämmas enligt följande grunder:

a) Från den taxerade inkomsten avräknas såsom skattefritt avdrag: dels, om den skattskyldige är mantalsskriven inom ort tillhörande

ortsgrupp	I	450 kronor,
»	II	500 »
»	III	600 »
»	IV	650 »
»	V	750 » ;

dels ock 150 kronor för en var av nedan angivna personer:

hustru;

hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis under-

hållet barn, därest barnet icke uppnått 21 år och ej skall självt taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt samt dess sammanlagda inkomster av beskaffenhet att kunna taxeras till bevillning icke uppgått till minst de i 1 § för vederbörande ortsgrupp angivna belopp;

husföreståndarinna, därest den skattskyldige äger åtnjuta avdrag för henne vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

För barn, vars föräldrar båda leva men icke äro gifta med varandra, skall, därest enligt ovan givna bestämmelser båda föräldrarna skulle vara berättigade till avdrag, endast modern eller, om barnet vistas hos fadern, endast denne åtnjuta avdrag.

Den del av den taxerade inkomsten, som överstiger vad sålunda skall avdragas men icke dubbla summan därav, medräknas till hälften; återstoden av den taxerade inkomsten medräknas i sin helhet.

b) Den slutsumma, som sålunda erhålles, utgör den beskattningsbara inkomsten med iakttagande dock av följande:

1) Den beskattningsbara inkomsten må ej med tillämpning av de under a) angivna bestämmelser sättas lägre, än att den tillsammans med den skattskyldiges i andra kommuner taxerade inkomst motsvarar hans inkomst av förmögenhet, beräknad till fem procent av den uppskattade förmögenheten.

Därest skattskyldig vid nästföregående års utgång ännu icke uppnått sexton års ålder, eller därest skattskyldigs förvärvsförmåga prövas hava varit nedsatt till följd av sjuklighet, olyckshändelse, ålderdom, oförvållad arbetslöshet eller annan dylik orsak, eller därest eljest särskild anledning därtill föreligger, äger dock beskattningsnämnd, efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall, medgiva undantag från vad sålunda stadgats.

2) I enskilda fall, då skattskyldigs skatteförmåga på grund av särskilda omständigheter (långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än dem, för vilka han äger åtnjuta avdrag enligt a) här ovan, eller annan därmed jämförlig omständighet) är väsentligt nedsatt, må den beskattningsbara inkomsten nedsättas med högst 700 kronor under det belopp, vartill densamma vid tillämpning av de här ovan i övrigt givna stadganden eljest skolat bestämmas.

Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen.

Till ledning vid tillämpningen av bestämmelserna i 1 § kunna tjäna följande exempel:

1. A har en omyndig son B, vilken har en inkomst i mantalskrivningskommunen av 400 kronor och inkomst av fast egendom i annan kommun av 150 kronor. B skall då själv taxeras för sin inkomst i den senare kommunen, under det att A skall taxeras för B:s inkomst i mantalsskrivningskommunen och får för B åtnjuta skattefritt avdrag enligt 2 § a). Hade B:s inkomst i mantalsskrivningskommunen däremot utgjort 500 kronor och hans sammanlagda inkomster alltså 650 kronor samt hade kommunen tillhört ortsgrupp I, II eller III, skulle B hava själv taxerats för sin inkomst och A icke fått för B åtnjuta avdrag enligt 2 § a).

2. C, vilken är bosatt i ort inom ortsgrupp I, har en omyndig son D med 500 kronors inkomst av arbetsanställning. C skall då taxeras för D:s inkomst och får för D åtnjuta avdrag enligt 2 § a). Har D:s inkomst däremot härflutit från en jordbruksfastighet med 15,000 kronors taxeringsvärde och har vid fastställande av den bevillningspliktiga inkomsten avdrag sålunda skett med 6 procent av taxeringsvärdet eller 900 kronor, har D åtnjutit så stor inkomst, att han själv skall taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, och skall C då ej vid bevillningstaxeringen taxeras för D:s inkomst, liksom C ej heller får för D åtnjuta avdrag enligt 2 § a).

Till ledning vid tillämpningen av bestämmelserna i 2 § a) torde kunna tjäna följande exempel:

1. E, vilken i mantalsskrivningskommunen taxerats till bevillning för en inkomst av 500 kronor, har i annan kommun taxerats till bevillning för mera än 100 kronor och är sålunda icke på grund av bestämmelsen i 12 § 2 mom. bevillningsförordningen fri från inkomstbevillning i mantalsskrivningskommunen. Därest han är ensamförsörjare och bosatt i ort tillhörande ortsgrupp I, skall vid taxeringen till bevillning i mantalsskrivningsorten avdragas 450 kronor samt av återstående 50 kronor medräknas allenast hälften, vadan den beskattningsbara inkomsten utgör 25 kronor, vilket belopp enligt 12 § 5 mom. bevillningsförordningen skall avjämnas till 20 kronor.

Är E däremot bosatt i ort, tillhörande annan ortsgrupp, eller är han familjeförsörjare och uppgår alltså det enligt 2 § a) honom tillkommande avdrag till eller överstiger inkomsten, 500 kronor, återstår icke någon beskattningsbar del av densamma.

2. F har taxerats till inkomstbevillning för en inkomst av 840 kronor. Därest han är gift och bosatt inom ort, tillhörande ortsgrupp I, skall hans beskattningsbara inkomst beräknas sålunda, att, sedan från

den taxerade inkomsten, 840 kronor, avräknats 450 kronor för honom själv och 150 kronor för hustrun eller tillhopa 600 kronor, återstående belopp av 240 kronor upptages såsom beskattningsbart till hälften eller alltså med 120 kronor.

Därest den till inkomstbevillning taxerade inkomsten överstiger dubbla summan av de enligt 2 § a) medgivna avdrag, erhålles den beskattningsbara inkomsten genom att från den taxerade inkomsten dragas ett belopp lika med $1\frac{1}{2}$ gång beloppet av de medgivna avdragen. Utgör den taxerade inkomsten 3,000 kronor och de skattefria avdragen tillhopa 800 kronor, avdrages alltså från den taxerade inkomsten $1\frac{1}{2}$ gång 800 kronor eller 1,200 kronor, vadan återstår en beskattningsbar inkomst av 1,800 kronor.

Innebörden av stadgandena i 2 § b) belyses av följande exempel:

1. G har taxerats till bevillning för en inkomst av 3,000 kronor samt är berättigad att åtnjuta avdrag med tillhopa 900 kronor. Vid tillämpning av enbart de i 2 § a) meddelade bestämmelserna skulle alltså den beskattningsbara inkomsten utgöra 1,650 kronor. Därest emellertid G äger förmögenhet, må — därest ej sådant förhållande, varom i 2 § b) punkt 1) andra stycket eller punkt 2) sägs, är förhanden — den beskattningsbara inkomsten icke i anledning av nämnda avdrag sättas lägre än till 5 procent av förmögenhetens vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt uppskattade belopp. Har förmögenheten uppskattats till 50,000 kronor, skall inkomsten av densamma anses hava utgjort 2,500 kronor, vartill den beskattningsbara inkomsten alltså upptages. Om förmögenheten däremot uppgår till eller överstiger 60,000 kronor, så att 5 procent därav motsvarar eller överstiger den taxerade inkomsten, blir den beskattningsbara inkomsten lika med den taxerade inkomsten.

2. H har taxerats till bevillning för en inkomst av 2,000 kronor, som enligt de i 2 § a) givna bestämmelser skall beräknas till en beskattningsbar inkomst av 800 kronor. Därest H taxerats för en förmögenhet av 32,000 kronor, skall enligt bestämmelsen i 2 § b) punkt 1) första stycket den beskattningsbara inkomsten upptagas till 1,600 kronor. Om emellertid H:s förvärvsförmåga till följd av exempelvis sjuklighet varit nedsatt till hälften, bör beskattningsnämnd tillämpa den nämnden tillagda befogenhet så, att av den vid tillämpning enbart av 2 § a) uppkommande skillnaden mellan taxerad inkomst och beskattningsbar inkomst, 1,200 kronor, hälften får avräknas å den till 1,600 kronor beräknade inkomsten av förmögenhet. Den beskattningsbara inkomsten bör alltså i detta fall bestämmas till 1,000 kronor. Därest

den beräknade inkomsten av förmögenhet i stället varit 1,400 kronor eller därunder, bör i nu angivna fall förmögenheten icke föranleda höjning av den beskattningsbara inkomsten utöver vad den skulle hava utgjort vid tillämpning enbart av bestämmelsen i 2 § a), och den beskattningsbara inkomsten alltså utföras med 800 kronor.

Såsom exempel å icke särskilt angivna förhållanden, som böra föranleda taxeringsmyndighet att medgiva undantag från bestämmelsen i 2 § b) punkt 1), må nämnas de fall, att skattskyldig har att utöva omvårdnad om närstående person och på denna grund icke alls eller allenast i mindre omfattning kan ägna sig åt särskild förvärvsverksamhet, att skattskyldig avgått med pension från av honom innehavd tjänst, att skattskyldig är änka, som vid tiden för mannens frånfälle icke innehaft särskild anställning, o. s. v.

Avdrag enligt 2 § b) punkt 2) må medgivas utan hinder därav, att inkomsten är att anse såsom inkomst av förmögenhet. Sådana utgifter för annans underhåll, som avses i 11 § 2 mom. 4:o c) bevillningsförordningen, må icke åberopas såsom grund för avdrag enligt denna punkt.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt å densamma meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Beträffande vad föredragande departementschefen enligt ovan omnämnda statsrådsprotokoll anført vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t, får utskottet hänvisa till propositionen.

Motionen
II: 193.

Till utskottet har jämväl överlämnats en i anledning av nämnda proposition av herr *Laurén* väckt motion nr II: 193, vari hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att i gällande förordning angående bevillning av fast egendom samt av inkomst till sista stycket i 8 § 1 mom., skall tilläggas orden: Enahanda bestämmelse gäller även barn under 21 år, som ej självt taxeras till inkomst enligt denna förordning.»

Motionerna
I: 21 och II: 3.

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet funnit lämpligt upptaga jämväl två till utskottet hänvisade, under motionstiden vid riksdagens början väckta motioner, den ena I: 21 av

herr *Gabrielsson* samt den andra II: 3 av herrar *Olsson* i Ramsta och *Carlström* i Helgagård.

I den förra har hemställts, att riksdagen ville besluta, att »första stycket i 12 § 3 mom. b) 1) bevillningsförordningen skall upphöra att gälla vid sådan tidpunkt, att författningsrummet ej komme att lända till efterrättelse vid 1922 års taxering». I sistnämnda motion har föreslagits, att riksdagen ville besluta sådan ändring i samma bestämmelse, »att vid beräkning av ords- och familjeavdrag hänsyn icke tages till en förmögenhet av upp till 20,000 kronor».

Vidkommande vad de särskilda motionärerna anfört till stöd för sina förslag tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

I föreliggande proposition hava föreslagits bestämmelser att gälla vid årets taxering till bevillning rörande skattefria ords- och familjeavdrag och om barnbeskattning.

Ords- och familjeavdragen hava i propositionen upptagits till samma förhöjda belopp som de vid 1921 års bevillningstaxering gällande eller till femtio procent över de i bevillningsförordningen föreskrivna. I förekommande fall hava avdragen avjämnats till närmast lägre femtiotal kronor. Genom en sådan ökning av de bevillningsfria avdragen skulle vid innevarande års taxering dessa i stort sett komma att utgå med samma procentuella förhöjning som de för samma år fastställda avdragen vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

*Ords- och
familje-
avdrag.*

Då starka skäl tala för den föreslagna höjningen, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot propositionen i denna del.

Med anledning av två vid 1921 års riksdag väckta motioner, nr I: 50 av herr *Björnsson* och II: 100 av herr *Sköld*, anhöll riksdagen i skrivelse den 20 april 1921 (nr 133), att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning, i syfte att i motionerna påpekade missförhållanden beträffande taxeringen av omyndiga barns inkomst och förmögenhet hos fadern eller modern måtte förebyggas, samt för riksdagen framlägga det förslag, som kunde av utredningen föranledas. Sedan härefter vederbörande departementschef uppdragit åt landskamreraren *Otto V. Landén* och assessorn i Göta hovrätt *Harald Waller* att i egenskap av inkomstskattesakkunniga jämte herr *Sköld* biträda med verkställande av utredning och avgivande av förslag beträffande frågan om taxering av omyndiga barns inkomst och förmögenhet samt äkta makars beskattning hava nämnda tre sakkunniga

*Barnbeskatt-
ning.*

ävensom professorn Knut Wicksell, vilken enligt departementschefens be-
myndigande deltagit i de sakkunnigas överläggningar, den 28 januari
1922 avgivit utlåtande. I detta utlåtande hava framlagts två alternativa
förslag med bestämmelser rörande familjebeskattning. Då emellertid
båda förslagen förutsätta ändring i deklarationsformuläret, har före-
dragande departementschefen icke ansett någotdera kunna läggas till
grund för en lagstiftning rörande bestämmelser till barnbeskattning
att gälla vid årets taxering. I stället hava i propositionen föreslagits
stadganden i fråga om barnbeskattning, vilka i huvudsak ansluta sig
till de vid nästföregående års taxering gällande. Då emellertid i flera
fall tvekan lärer hava uppstått angående tolkningen av sistnämnda
bestämmelser, hava i den föreslagna förordningen inryckts fristående
föreskrifter om storleken av den inkomst, som i de särskilda orts-
grupperna föranleder att ett barn självständigt taxeras. Härjämte hava
lämnats uttryckliga bestämmelser om att barn, som självt taxeras till
inkomst- och förmögenhetsskatt, jämväl vid bevillningstaxeringen är
självständigt skatteobjekt samt att bevillning för ett barns inkomst inom
annan ort än mantalsskrivningskommunen skall påföras detta, även om
barnets inkomst i övrigt taxeras till bevillning hos fadern eller modern.

Mot de föreslagna bestämmelserna rörande barnbeskattning har
utskottet icke funnit något att erinra.

Herr Laurén har i sin motion föreslagit att, i de fall då omyndigt
barns arbetsinkomst taxeras till bevillning hos fadern eller modern,
samma inkomst skall medräknas endast om och i den mån den över-
stiger 200 kronor. Emellertid föreligga, såsom här ovan berörts, av
sakkunniga utarbetade förslag med nya bestämmelser rörande familje-
beskattning och torde proposition i frågan komma att föreläggas inne-
varande års riksdag. Att under sådana omständigheter för ett enda års
taxering införa en ny bestämmelse anser utskottet icke lämpligt, i varje fall
icke en så föga rationell som den av motionären föreslagna.

*Begränsning
av avdragen
för ägare av
förmögenhet.*

Propositionen innehåller vidare en bestämmelse av samma innehåll
som den i 12 § 3 mom. b) 1) bevillningsförordningen intagna. Enligt
denna får skattskyldigs beskattningsbara inkomst icke genom orts- och
familjeavdrag nedbringas under ett belopp, motsvarande fem procent
av hans förmögenhet. Beskattningsnämnd äger dock i särskilda, i för-
fattningen närmare angivna fall medgiva undantag från tillämpning av
detta stadgande.

Den av herr Gabrielsson väckta motionen åsyftar ett borttagande
av berörda inskränkning i avdragsrätten, medan herrar Olsson i Ramsta

och Carlström i Helgagård föreslagit den ändringen däri, att förmögenhet komme att inverka begränsande å avdragsrätten, endast om och i den mån förmögenheten överstege 20,000 kronor.

Ifrågavarande bestämmelse infördes år 1920 i bevillningsförordningen i samband med antagandet av det s. k. kommunalskatteprovisoriet. Av motiven till det förslag till kommunalskattelag, Kungl. Maj:t år 1920 förelade riksdagen, framgår, att med bestämmelsen avsetts en inskränkning i rätten till avdrag för personer, som av bekvämlighetsskäl underlåta att arbeta samt leva på sin inkomst av förmögenhet. Sådant stadgandet utformats utgå från två särskilda förutsättningar nämligen *dels* att ett kapital i regel lämnar en avkastning av fem procent, *dels ock* att en person, vars förvärvsförmåga är normal, bör genom eget arbete kunna förskaffa sig en inkomst, icke understigande dubbla summan av honom tillkommande bevillningsfria avdrag. Till förekommande av att bestämmelsen drabbar personer, vilkas förvärvsförmåga oförvällat nedsatts, hava såsom här ovan antytts särskilda undantagsbestämmelser meddelats.

Utan att ingå på frågan, om bestämmelsen hör hemma i ett skattesystem, som i stort sett bygger på de skattskyldigas sins emellan olika skatteförmåga, vill utskottet redan i detta sammanhang framhålla, att det näppeligen torde vara möjligt att meddela undantagsbestämmelser för samtliga de fall, i vilka en tillämpning av huvudstadgandet komme att verka obillig. Såsom undantagsbestämmelserna avfattats lämna de emellertid knappast möjlighet att dispensera från huvudstadgandet exempelvis i sådana fall, då en person med förmögenhet ägnar sig åt studier eller åt oavlönad, allmännyttig verksamhet eller då en person i form av periodiskt understöd till närstående utbetalar så stor del av sin inkomst, att återstoden icke med dubbla summan av honom tillkommande avdrag överstiger fem procent av hans förmögenhet.

Motionärerna hava under åberopande av erfarenheter från den senast verkställda taxeringen framhållit, att bestämmelsen i många fall medfört obilliga verkningar. Så uppgives av herrar *Olsson* i Ramsta och *Carlström* i Helgagård, att företrädesvis ägare av små kapital drabbats av densamma. Beskattningsnämndernas befogenhet att medgiva undantag från bestämmelsen har endast sparsamt begagnats, vilket medfört att huvudsakligen äldre personer och änkor drabbats av inskränkning i avdragen. I båda motionerna har framhållits stadgandets betungande följder för fastighetsägare och bland dessa i främsta rummet ägare till mindre jordbruksfastigheter.

Sistnämnda missförhållande påpekades redan år 1921 i en av herr

Petrus Nilsson väckt motion I: 52. I sistnämnda motion föreslogos åtgärder, i syfte att i fastighet nedlagd förmögenhet icke skulle komma att inverka begränsande å de skattefria avdragen. Bevillningsutskottet avstyrkte visserligen bifall till motionen, men framhöll därvid, att utskottet icke ville bestrida, att ifrågavarande bestämmelse kunde medföra en viss olikhet beträffande möjligheten att tillgodogöra sig den författningssenliga avdragsrätten, vilket givetvis måste te sig såsom en orättvisa.

Att bestämmelsen kommit att i tillämpningen medföra ojämna och obilliga verkningar vitsordas i flera av de yttranden, som till 1921 års kommunalskattekommitté avgivits av landskamrerarna i länen angående erfarenheterna vid tillämpningen av 1920 års skatteförfattningar. I yttrande från *landskamreraren i Hallands län* framhålles, att bestämmelsen i många fall medfört orättvisor och att det syntes egendomligt, att den, som vore hänvisad att leva av inkomsten av en liten förmögenhet, icke skulle få åtnjuta de avdrag, andra skattskyldiga erhöle, huru stora deras inkomster än vore. *Landskamreraren i Matmöhus län* påpekar, att bestämmelsen leder till en sådan oresonlig hårdhet i beskattningsavseende beträffande små kapitalister vid jämförelse med andra inkomsttagare, att det måste vara synnerligen önskligt, att denna bestämmelse, så fort ske kunde, bleve ändrad. Därjämte uttalar landskamreraren såsom sin mening, att bestämmelsen är formellt svårtillämplig och reellt olämplig samt att densamma säkerligen saknar större betydelse i fiskaliskt hänseende. *Landskamreraren i Södermanlands län* yttrar, att bestämmelsen i många fall verkar synnerligen orättvist, särskilt för personer, hänvisade att leva på inkomsten av något mindre kapital. *Landskamreraren i Västernorrlands län* anför, att stadgandet är praktiskt taget betydelselöst, men ställer stora krav på beskattningsnämndernas uppmärksamhet samt att detsamma, som kommit att rikta sig mot de mindre förmögenheterna, förty bör uteslutas ur författningen. Ytterligare ett tiotal landskamrerare framhålla, att tillämpningen av bestämmelsen medfört svårigheter och avsevärt besvär.

Till följd av avdragens gradering drabbas skattskyldig, vilken är bosatt å ort med höga levnadskostnader, hårdare av bestämmelsens påföljder än den, som har sitt hemvist å plats med lägre sådana. En person med stor familj att försörja blir i allmänhet genom bestämmelsen berövad ett högre bevillningsfritt avdrag än en ensamförsörjare. En under hand verkställd utredning har fastslagit, att inom en kommun i Stockholms län, tillhörande ortsgrupp II, bestämmelsen medfört en höjning av den beskattningsbara inkomsten av i medeltal 470 kronor för varje av densamma drabbad skattskyldig, medan i huvudstaden, som

tillhör ortsgrupp V, motsvarande förhöjning utgjort i medeltal ej mindre än 952 kronor.

För ägaren till en stor förmögenhet kommer föreskriften i fråga vanligen att relativt obetydligt inverka å skattens storlek, medan en tillämpning av bestämmelsen för en skattskyldig med låg inkomst icke sällan medför en flerdubbling av det skattebelopp, han eljest haft att erlägga.

Under nedåtgående konjunkturen, då avkastningen av i produktiv verksamhet nedlagt kapital minskas, kommer med sannolikhet utom de påvisade missförhållanden nya sådana att framträda. För att belysa detta påstående torde vara tillräckligt att anföra ett par exempel. En näringsidkare tillerkännes för de år, hans i rörelsen nedlagda kapital lämnar normal avkastning och han därutöver erhåller skälig ersättning för sitt arbete, bevillningsfria avdrag utan någon inskränkning. Om däremot till följd av depressionen hans inkomst nedgår till ett belopp, som ej överstiger fem procent av förmögenheten, berövas han varje avdrag, oaktat han vid sistnämnda tidpunkt läser hava ett vida större behov av dessa än eljest. En person, som äger ett i aktier placerat kapital och åtnjuter en medelstor arbetsinkomst, kommer under tider, då aktierna lämna en tillfredsställande utdelning, i åtnjutande av bevillningsfria avdrag, medan sådana förvägras honom, därest utdelningen nedgår eller helt och hållet utebliver.

Ifrågavarande bestämmelse har, efter vad det visats, i ett mycket stort antal fall medfört en betänkelig rubbning av den bärande principen för vår direkta beskattning, nämligen den om skattens fördelning efter de skattskyldigas relativa skatteförmåga. Utskottet anser sig med hänsyn härtill och då vid innevarande års taxering än flera orättvisa verkningar av bestämmelsen torde komma att uppstå icke kunna underlåta att söka finna en utväg till avhjälpande av de anmärkta olägenheterna. Genom den av herrar Olsson i Ramsta och Carlström i Helgagård föreslagna ändringen av bestämmelsen skulle troligen flera av de utav densamma förorsakade orättvisorna kunna undgås. En sådan åtgärd skulle i varje fall icke komme att undanröja alla de påtalade missförhållandena, varjämte densamma sannolikt vid årets taxering skulle föranleda åtskilliga förbiseenden. Inom utskottet har vidare övervägts möjligheten av att lämna beskattningsnämnd befogenhet att i de fall, där en tillämpning av bestämmelsen komme att leda till ett uppenbart obilligt resultat, medgiva undantag från densamma. Då en sådan föreskrift lätt komme att få karaktär av godtycklighet, samt skulle föranleda en ökning av beskattningsnämndernas redan för närvarande alltför stora arbetsbörda, har utskottet icke ansett sig kunna förorda sistnämnda förslag. Under sådana förhål-

landen synes någon annan utväg att råda bot på de anmärkta missförhållandena än den i herr Gabriellssons motion anvisade icke möjlig. Därigenom skulle dessutom vinnas en synnerligen önskvärd lättnad i taxeringsnämndernas arbetsbörda. Någon avsevärd förskjutning i det kommunala skattetrycket skulle helt säkert icke uppstå genom ett bifall till sistberörda motion.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 45 icke kunnat oförändrad bifallas samt med avslag å motionen II: 193 av herr Laurén, med bifall till motionen I: 21 av herr Gabriellsson och med anledning av motionen II: 3 av herrar Olsson i Ramsta och Carlström i Helgagård, antaga ovan återgivna förslag till förordning med särskilda bestämmelser om avdrag vid 1922 års taxering till bevillning av inkomst, med följande ändringar:

1) att 2 § b) erhåller följande lydelse:

b) Den slutsumma, som sålunda erhålles, utgör den beskattningsbara inkomsten.

I enskilda fall — — — skolat bestämmas.

2) att vid förslaget fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen erhålla nedan angivna lydelse:

Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen.

Till ledning vid tillämpningen av bestämmelserna i 1 § — — — vadan återstår en beskattningsbar inkomst av 1,800 kronor.

Avdrag enligt 2 § b) må medgivas — — — enligt denna punkt.

Stockholm den 24 februari 1922.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Antonsson, K. A. Nilson, Wigforss, Wohlin, Rune, Jönsson i Boa, Johansson i Kullersta, Lithander, Sköld, Johansson i Kälkebo, Olsson i Ramsta, Björkman, Leander, Carlsson i Ystad, Heyman, Lövgren i Nyborg, Brännström och Olsson i Gävle.

Reservation

av herrar *K. A. Nilson, Wigforss, Johansson* i Kullersta, *Sköld, Björkman, Carlsson* i Ystad, *Heyman, Lövgren* i Nyborg och *Olsson* i Gävle, som ansett, att utskottets betänkande bort hava följande avfattning:

I föreliggande proposition hava föreslagits bestämmelser — — — endast om ock i den mån förmögenheten överstege 20,000 kronor.

Utskottet.

Ifrågavarande bestämmelse infördes år 1920 i bevillningsförordningen i samband med antagandet av det s. k. kommunalskatteprovisoriet. Genom detta stadgande avsågs, enligt vad av den i ämnet förda debatten i riksdagen framgår, bland annat, en utjämning av den högre skattebördan, som genom fastighetsbevillningen pålägges en skuldsatt fastighetsägare i förhållande till den icke skuldsatte. Stadgandets betydelse i detta avseende ansågs så viktig, att riksdagen, oaktat flera orättvisa verkningar av bestämmelsen påvisades, beslöt att antaga densamma.

Motionärerna hava under återopande av erfarenheter från den senast verkställda taxeringen framhållit, att bestämmelsen i många fall medfört obilliga verkningar. Så uppgives av herrar *Olsson* i Ramsta och *Carlström* i Helgagård, att företrädesvis ägare av små kapital drabbats av stadgandet. Beskattningsnämndernas befogenhet att medgiva undantag från bestämmelsen hade endast sparsamt begagnats, vilket medfört, att huvudsakligen äldre personer och änkor fått erfara dess verkningar. I båda motionerna har framhållits bestämmelsens betungande följder för fastighetsägare och bland dessa i främsta rummet ägare till mindre jordbruksfastigheter.

Sistnämnda missförhållande påpekades redan i en vid 1921 års riksdag väckt motion nr I: 52 av herr Petrus Nilsson. I denna motion föreslogos åtgärder, i syfte att i fastighet nedlagd förmögenhet icke skulle komma att inverka begränsande å de skattefria avdragen. Oaktat utskottet icke ansåg sig kunna bestrida, att ifrågavarande bestämmelse i praktiken kunde medföra viss olikhet beträffande möjligheten att tillgodogöra sig den författningensliga bevillningsfriheten, avstyrkte dock utskottet bifall till

motionen under framhållande av att berörda konsekvens sammanhänge med fastighetsbevillningens natur av garanterad minimiskatt samt under erinran att bestämmelsen ifråga såsom ingående i det av 1920 års riksdag beslutade provisoriet på kommunalbeskattningens område vore av provisorisk beskaffenhet.

Möjligen kunna erfarenheterna från nästföregående års taxering sägas hava ådagalagt, att de orättvisor, som bestämmelsen medfört, varit något större än man kunnat förutse, vilket förhållande dock i viss mån torde sammanhänga därmed, att beskattningsnämnderna icke i avsedd utsträckning medgivit undantag från bestämmelsen. De påtalade orättvisorna synas likväl i och för sig icke vara av sådan betydelse, att de böra föranleda ett borttagande av en endast för provisorietiden antagen bestämmelse. En sådan åtgärd synes desto mindre böra äga rum, som bestämmelsen, efter vad här ovan framhållits, intimt sammanhänger med den så kallade garantiskatten. Stadgandets erforderlighet från denna synpunkt har icke jävats. Vad angår de anmärkta obilliga verkningarna av bestämmelsen för en del jordbrukare, torde depressionen komma att medföra att dessa obilligheter till största delen försvinna. För det fall att jordbrukarens inkomst icke överstiger sex procent av fastighetens taxeringsvärde, påföres han nämligen icke någon inkomstbevillning.

Mot stadgandet har vidare anmärkts, att detsamma medfört stora svårigheter för taxeringsmyndigheterna. Att så varit förhållandet vill utskottet icke förneka, men torde dessa till avsevärd del hava berott antingen därpå, att bestämmelsen misstolkats eller att densamma av taxeringsnämnderna helt och hållet förbisetts. Dessa olägenheter komma helt visst att försvinna vid årets taxering, sedan taxeringsnämnderna erhållit större vana i att tillämpa bestämmelsen. Vidare har tillämpningen underlättats genom att i de till ledning för taxeringen lämnade särskilda anvisningarna införts utförliga exempel. Från den framhållna synpunkten, att beskattningnämndernas arbete icke bör utökas, anser utskottet ett bifall till den av herrar Olsson i Ramsta och Carlström i Helgagård väckta motionen, som säkerligen skulle medföra en ytterligare belastning av taxeringsmyndigheterna, icke böra ifrågakomma. Den lättnad åter, som skulle vinnas i beskattningnämndernas arbetsbörda genom ett bifall till herr Gabrielssons förslag, skulle i viss mån föringås av den olägenhet, som givetvis måste uppstå genom en ändring i författningen omedelbart före taxeringsarbetets påbörjande.

En omständighet, som icke får förbises, är den i vad mån ett borttagande av bestämmelsen skulle komma att inverka på kommunernas utdebitering. Utskottet har givetvis icke medhunnit en närmare under-

sökning i detta avseende. Emellertid har en granskning ägt rum beträffande en särskild kommun inom Stockholms län, vilken undersökning lämnat till resultat, att den summa kommunen skulle gått förlustig, därest bestämmelsen ifråga icke förefunnits, motsvarade en utdebitering av mellan 40 och 45 öre, eller sålunda en icke oväsentlig förskjutning i skattetrycket. Ett sådant exempel manar till iakttagande av försiktighet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å motionerna I: 193 av herr Laurén, I: 21 av herr Gabrielsson samt II: 3 av herrar Olsson i Ramsta och Carlström i Helgagård samt med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 45, antaga ovan återgivna förslag till förordning med särskilda bestämmelser om avdrag m. m. vid 1922 års taxering till bevillning av inkomst.
